

Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media

RAPORT

la proiectul de lege pentru modificarea Legii nr.1530/1993 privind ocrotirea monumentelor

(nr. 322 din 03.11.2021)

Lectura II

Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media, în conformitate cu prevederile art. 27 din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797-XIII din 02.04.1996, a examinat proiectul de lege nominalizat, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către un grup de deputați în Parlament, și comunică următoarele.

Comisia a examinat amendamentele, propunerile și obiecțiile din avizele comisiilor permanente, Guvernului, Direcției generale juridice și Centrului Național Anticorupție, acestea fiind reflectate în tabelul de sinteză, precum și în textul redactat al proiectului de lege, parte a prezentului raport.

Proiectul a fost completat cu prevederi care vor contribui în mod esențial la ocrotirea monumentelor. De asemenea, din lege au fost excluse unele norme devenite caduce sau care constituie obiectul de reglementare al altor legi.

În contextul celor menționate, Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media, cu votul unanim al membrilor prezenți în ședință (**9 voturi "pro"**), propune proiectul de lege cu **nr. 322 din 03.11.21** spre examinare și adoptare în a doua lectură în cadrul ședinței plenare a Parlamentului.

Președintele Comisiei

Liliana NICOLAESCU-ONOFREI

Executor: *M.Topală*, tel: *022820547*

E-mail: *mihaela.topala@parlament.md*

LEGE

pentru modificarea Legii nr. 1530/1993 privind ocrotirea monumentelor

---

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – Legea privind ocrotirea monumentelor nr. 1530/1993 (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr. 15–17, art. 23), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. În textul legii, sintagma „Ministerul Educației, Culturii și Cercetării”, la orice formă gramaticală, se substituie cu sintagma „Ministerul Culturii” la forma gramaticală corespunzătoare, iar cuvintele „fundațiile obștești”, la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvintele „asociațiile obștești” la forma gramaticală corespunzătoare.

2. La articolul 1:

alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) În sensul prezentei legi, monumente sunt orice bunuri imobile de patrimoniu cultural (în continuare – *monumente*), care reprezintă mărturii ale evoluției civilizațiilor de pe teritoriul Republicii Moldova, precum și ale dezvoltării spirituale, politice, economice și sociale a acesteia și care sunt înscrise în Registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat (în continuare – *Registrul monumentelor*) și în registrele monumentelor de importanță locală.”

la alineatul (2), cuvintele „și natural” se exclud;

alineatul (3):

la litera a), cuvintele „sau pictură” se exclud;

la literele b) și c), după textul „din punct de vedere istoric,” se introduce textul „urbanistic”.

alineatul (4) va avea următorul cuprins:

„(4) Ocrotirea monumentelor, indiferent de regimul lor de proprietate, reprezintă o activitate de interes public.”

3. Articolul 2 va avea următorul cuprins:

„Art. 2. – (1) În categoria monumente singulare se includ edificiile, construcțiile sau structurile care reprezintă diverse programe funcționale: fortificații, rezidențiale, eclesiastice, sociale, administrative, comerciale, științifice, educaționale, industriale și tehnice, arhitectură rurală de interes istoric sau etno-antropologic, istoric-memorialistice, precum și lucrări artistice funerare.

(2) În categoria ansambluri de monumente se includ ansamblurile arhitectonice care cuprind construcții/structuri caracterizate prin omogenitate istorică, juridică sau funcțională, inclusiv cetăți, ansambluri monastice, cimitire, curți boierești, conace, ansambluri industriale, ansambluri arhitectural-peisagistice, grădini, scuaruri, parcuri istorice, centre urbane sau rurale istorice, orașe sau sate istorice, zone istorice construite și fragmente de structură urbană sau rurală istorică, cartiere, piețe, străzi. Între hotarele centrelor urbane sau rurale istorice, ale orașelor și satelor istorice, precum și ale zonelor istorice construite pot să monumente singulare sau ansambluri de monumente.

(3) În categoria situri se includ locuri ale memoriei privind evenimentele istorice sau culturale semnificative, viața unor personalități remarcabile și rezervațiile cultural-istorice sau cultural-naturale. Între hotarele siturilor pot să existe monumente singulare sau ansambluri de monumente.

(4) Fiecare monument este constituit din următoarele componente:

- a) componenta construită: construcții, structuri, amenajări;
- b) teren, legat de componenta construită din punct de vedere istoric sau funcțional;
- c) stratul cultural-arheologic, situat subteran.

(5) Monumentele dispun de hotar stabilit pe limita exterioară a terenului acestora. Hotarul monumentelor se stabilește în urma cercetării materialelor de arhivă, a planurilor istorice de hotărnicie/cadastrale, a altor investigații științifice, ținându-se cont de asigurarea integrității bunurilor patrimoniului cultural, precum și de etapele de dezvoltare istorică a acestora, în conformitate cu normele metodologice aprobate de Ministerul Culturii.

(6) Monumente pot fi bunurile ce s-au păstrat bine în întregime, în stare fragmentară ori în stare de ruină.”

4. Articolele 4 și 5 vor avea următorul cuprins:

„Art. 4. (1) – Registrul monumentelor se constituie pe baza investigațiilor pluridisciplinare coordonate de Ministerul Culturii.

(2) Registrul monumentelor se adoptă de către Parlament, la propunerea Guvernului, în baza proiectului elaborat de Ministerul Culturii.

Art. 5. – În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni principale semnifică:

conservare – complex de lucrări (cercetare științifică, proiectare și operare a intervențiilor proiectate) efectuat în scopul prevenirii înrăutățirii stării tehnice a monumentului sau remedierii unei înrăutățiri deja produse (inclusiv prin lucrări de consolidare cu caracter temporar sau de durată), fără modificarea caracteristicilor arhitecturale și structurale ale monumentului constatate la momentul clasării;

degradare – proces de alterare a monumentului în rezultatul acțiunii factorilor naturali sau antropici, inclusiv al neîntreținerii sau abandonării acestuia;

demolare – distrugere fizică a monumentului sau a unei părți componente din acesta;

intervenție – totalitate a lucrărilor operate asupra monumentului sau a zonei lui de protecție: reparație, conservare, restaurare, reabilitare, sistematizare, amenajare, cercetare arheologică, precum și regenerare a mediului istorico-arhitectural;

mediu istorico-arhitectural – mediul istoric, spațial și volumetric al monumentelor orașelor, centrelor orașenești, satelor cu statut de monument sau al zonelor de protecție a celorlalte categorii de monumente situate în localități, care dispune de următoarele caracteristici fundamentale: tramă stradală cu parametrii ei; parcelare istorică; raport/relație între spațiile libere, construite și verzi (grădini, scuaruri, străzi, piețe și piațete, fond construit istoric); mod de amplasare și interrelaționare a clădirilor în cadrul parcelelor și cartierelor; sistem de dominante urbane; structură volumetrică, regim de înălțime și exterior specific al elementelor fondului construit istoric, caracterizat prin structură compozițională, tip acoperiș, tip tâmplărie, materiale de construcție utilizate, cromatică etc.;

mutilare – deteriorare a monumentului prin distrugerea, înlăturarea și modificarea arbitrară, totală sau parțială a elementelor, respectiv, a caracteristicilor lui interioare și exterioare sau prin adăugarea arbitrară de construcții noi pe terenul acestuia;

ocrotire a monumentelor – ansamblu de măsuri cu caracter științific, juridic, administrativ, financiar, fiscal și tehnic menite să asigure identificarea, cercetarea, documentarea, inventarierea, clasarea, evidența, stabilirea zonei de protecție, prevenirea distrugerii sau mutilării, conservarea, inclusiv paza și întreținerea, consolidarea, restaurarea, punerea în valoare a monumentelor împreună cu mediul istorico-arhitectural al acestora și integrarea lor social-economică și culturală în viața colectivităților locale;

reabilitare – complex de lucrări (cercetare științifică, proiectare și operare a intervențiilor proiectate) efectuat în scopul adaptării bunului imobil protejat la necesitățile moderne rezidențiale sau de exploatare (instalare încălzire, canalizare, electricitate etc.), inclusiv, în contextul schimbării funcțiunii monumentului, cu caracter neinvaziv, nedepășind minimul necesar pentru această adaptare, fără a afecta imaginea autentică și valoarea istoric-culturală a monumentului istoric, incluzând efectuarea lucrărilor necesare de conservare/restaurare;

regenerare a mediului istorico-arhitectural – activități de intervenție constructivă asupra monumentelor orașelor, centrelor orășenești, satelor cu statut se monument sau în zonele de protecție a celorlalte tipuri de monumente, direcționate spre consolidarea sau, după caz, reconstituirea caracteristicilor fundamentale ale mediului istorico-arhitectural, bazate pe continuitate, subordonare și integrare armonioasă/organică în acest mediu, ori activități de eliminare sau neutralizare a impactului negativ produs asupra țesutului urban de construcțiile/amenajările destructurante;

restaurare – complex de lucrări (cercetare științifică, proiectare și operare a intervențiilor proiectate) efectuat în scopul punerii în valoare, păstrării și fortificării valorii istorico-culturale a bunului imobil protejat, inclusiv prin restabilirea integrității fizice și funcționale a acestuia, prin remedierea unor modificări/alterări suferite în timp.”

5. La articolul 7, alineatele (3) și (5) se abrogă.

6. Articolul 8 va avea următorul cuprins:

„Art. 8. – (1) Monumentele și părțile lor componente aflate în proprietatea publică sunt inalienabile, imprescriptibile și insesizabile.

(2) Organele de stat și persoanele indicate la art. 7, alin. (2)–(6) pot transmite monumentele de care dispun în posesiune, folosință ori pentru păstrare temporară instituțiilor și organizațiilor de stat sau obștești, acordând prioritate muzeelor, arhivelor, bibliotecilor și altor instituții specializate, precum și persoanelor particulare.”

7. La articolul 10:

alineatul (1) va deveni alineat unic și va avea următorul cuprins:

„Activitatea în domeniul ocrotirii monumentelor constă în prevederea și asigurarea lucrărilor de evidență, studiere, punere în valoare, salvare, protejare, conservare și restaurare; prevenirea deteriorării, mutilării și demolării monumentelor; garantarea folosirii și accesibilității monumentelor pentru diverse investigații, inclusiv în procesul de instruire și propagare; tragerea la răspundere penală sau contravențională a persoanelor fizice și juridice care au deteriorat, mutilat sau demolat monumente, a persoanelor responsabile de neîntreținerea și abandonarea, precum și de repararea prejudiciului adus monumentelor. Ocrotirea monumentelor ține de competența Parlamentului, Guvernului, consiliilor locale, președinților raioanelor și primarilor.”

alineatul (2) se abrogă.

8. Articolul 11:

la alineatul (1), cuvintele „ce constituie patrimoniul cultural și natural” se exclud;

alineatul (3) se completează cu următorul enunț: „Autoritățile publice locale de nivelul I și II contribuie, în condițiile legii, la ocrotirea monumentelor de categorie națională situate pe teritoriul administrat.”

9. Legea se completează cu articolul 11¹ cu următorul cuprins:

„Art. 11¹. – (1) În domeniul ocrotirii monumentelor, autoritățile publice locale de nivelul I au următoarele atribuții:

a) colaborează cu Ministerul Culturii în scopul asigurării protejării monumentelor situate pe teritoriul administrat;

b) în contextul întocmirii, modificării sau actualizării planurilor urbanistice generale, zonale sau de detaliu ale localităților, asigură includerea în aceste documente a compartimentelor cu privire la protejarea și punerea în valoare a monumentelor și le înaintează spre avizare, conform fazelor de execuție, Ministerului Culturii, inclusiv la etapa elaborării caietului de sarcini;

c) includ monumentele și zonele lor de protecție, precum și reglementările aferente în documentația de urbanism și amenajare a teritoriului localităților;

d) administrează/gestionează monumentele orașelor, centrelor orașenești, satelor cu statut de monument prin intermediul unor subdiviziuni structurale specializate în protejarea și dezvoltarea lor durabilă;

e) eliberează actele permissive pentru efectuarea lucrărilor de intervenție asupra monumentelor și asupra imobilelor aflate în zonele de protecție a monumentelor conform avizului Ministerului Culturii.

(2) În domeniul ocrotirii monumentelor, autoritățile publice locale de nivelul II și ale unităților teritoriale autonome au următoarele atribuții:

a) prevăd în structura subdiviziunii responsabile de domeniul culturii din subordine posturi ori sarcini de serviciu precise în domeniul protejării monumentelor;

b) țin evidența monumentelor situate pe teritoriul administrat;

c) elaborează și implementează documente de politici și strategii de protejare și punere în valoare a monumentelor din teritoriul administrat;

d) în contextul întocmirii, modificării sau actualizării planului de amenajare a teritoriului administrat, asigură includerea în acest document a compartimentului cu privire la protejarea și punerea în valoare a monumentelor și îl înaintează spre avizare, conform fazelor de execuție, Ministerului Culturii, inclusiv la etapa elaborării caietului de sarcini.”

10. Articolul 12. va avea următorul cuprins:

„Art. 12. – (1) În scopul protejării monumentelor menționate la art. 2, alin. (1)–(3), păstrării și/sau regenerării mediului istorico-arhitectural ori natural al acestora, asigurării integrității percepției lor vizuale dinspre principalele direcții de acces, fiecare bun imobil cu statut de monument dispune de o zonă de protecție.

(2) Zona de protecție se stabilește perimetral, de jur împrejurul limitei exterioare a terenului monumentului, pe o rază de 100 m în intravilanul localităților urbane, de 200 de metri în intravilanul localităților rurale și de 500 de metri în extravilan.

(3) Zona de protecție menționată la alin. (2) se stabilește din momentul înscrierii bunului imobil în Registrul monumentelor.

(4) Delimitarea exactă a hotarului zonei de protecție se realizează în baza proiectului zonei de protecție a monumentului, elaborat în urma documentării și investigațiilor de teren, conform reperelor topografice, geografice sau urbanistice locale și normelor metodologice aprobate de Ministerul Culturii.

(5) Pentru asigurarea realizării scopurilor specificate la alin. (1), pentru zona de protecție a monumentelor se stabilesc/se instituie reglementări specifice de amenajare, de intervenție la imobilele existente și de intervenție prin construcții noi în această zonă.

(6) Zonele de protecție a monumentelor și reglementările menționate la alin. (5) se includ, în mod obligatoriu, în documentația urbanistică și cadastrală a localității, în baza avizului pozitiv al Ministerului Culturii.

(7) În caz de intersectare, prin suprapunere parțială, a zonelor de protecție a două sau mai multe monumente, pentru acestea, în documentația de urbanism și amenajarea teritoriului, se stabilește o zonă unificată de protecție, fiind marcat hotarul unic al acesteia.”

11. Legea se completează cu articolele 12¹ și 12² cu următorul cuprins:

„Art. 12¹. – (1) Pe terenul monumentelor singulare sau ale ansamblurilor de monumente (cu excepția orașelor, centrelor orășenești, sate cu statut de monument) se operează lucrări doar în scopul protejării, conservării și restaurării acestor bunuri ale patrimoniului cultural sau a părților lor componente.

(2) Intervențiile prin construcție nouă pe terenul monumentelor menționate la alin. (1), limitate ca suprafață și volum, sunt permise doar dacă acest fapt este indispensabil pentru valorificarea modernă a monumentului, cu respectarea obligatorie a caracteristicilor istorice ale bunului protejat, a regimului de înălțime, a cadrului tradițional și istoric, a echilibrului compoziției sale și relației sale istorice cu mediul istorico-arhitectural sau natural, precum și cu asigurarea vizualizării libere a componentelor istorice ale monumentului. Intervențiile prin construcții noi fără legătură funcțională cu aceste monumente și fără argumentare istorico-arhitecturală sunt interzise.

Art. 12². – (1) Intervențiile pe terenul monumentelor orașelor, centrelor orășenești, satelor cu statut de monument au drept scop protejarea sau regenerarea mediului istorico-arhitectural sau natural al acestora.

(2) Intervențiile prin construcții noi în cadrul monumentelor menționate la alin. (1) se realizează cu respectarea caracteristicilor mediului istorico-arhitectural al acestora, principiilor de organizare spațial-istorică, implicit parcelarea și scara, păstrând autenticitatea și integritatea acestui mediu. Intervențiile prin construcții noi în cadrul porțiunilor de structură urbană cu mediul istorico-arhitectural degradat sau mutilat se realizează în scopul regenerării acestui mediu.

(3) Funcțiunile urbane, dezvoltarea cărora duce la degradarea sau distrugerea caracteristicilor istorice ale mediului istorico-arhitectural, se amplasează în afara orașelor, centrelor orășenești, satelor cu statut de monument, după caz, în afara hotarului zonei de protecție a acestuia.

(4) Reglementarea intervențiilor și activităților în cadrul monumentelor orașelor, centrelor orășenești, satelor cu statut de monument se realizează prin stabilirea unui set de măsuri direcționate spre protejarea acestor monumente. La baza acestor măsuri stă elaborarea, în contextul cercetărilor de teren, istorico-arhitecturale, istorico-urbanistice și ale peisajului urban, a cercetărilor de arhivă și bibliografice ale Planului de referință istorico-arhitectural (în continuare – *Planul de referință*) și ale proiectului zonelor de protecție a localității istorice.

(5) Planul de referință pune în evidență caracteristicile mediului istorico-arhitectural al monumentului și zonificarea lui internă, precum și stabilește setul de reglementări generale și punctuale care au drept scop protejarea, regenerarea și utilizarea durabilă a patrimoniului cultural.

(6) Conținutul și metodologia elaborării Planului de referință se stabilește prin regulament, aprobat de Ministerul Culturii. Planul de referință stă la baza elaborării tuturor categoriilor de documentații urbanistice pentru orașele, centrele orășenești, satele cu statut de monument.”

12. Articolul 13 va avea următorul cuprins:

„Art. 13. – În vederea menținerii autenticității și a integrității monumentelor, deținătorii lor, cu orice titlu juridic, sunt obligați să ia măsuri ce asigură protecția și paza monumentelor, să avizeze la autoritatea competentă documentațiile proiectului de intervenție la monumente, să nu admită demolarea, mutilarea, deteriorarea, neîntreținerea sau abandonarea acestora.”

13. La articolul 16:

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Regulamentele, indicațiile metodice, instrucțiunile și normativele din domeniul ocrotirii monumentelor, secțiunile referitoare la protejarea patrimoniului cultural imobil din documentațiile de urbanism și amenajare a teritoriului, proiectele zonelor de protecție a monumentelor, proiectele de intervenții la monumente și în zonele lor de protecție, examinate conform etapelor de execuție (schiță de proiect și proiect de execuție) sunt aprobate de către Ministerul Culturii în baza avizului pozitiv al Consiliului Național al Monumentelor Istorice (în continuare – *Consiliu*).”;

articolul se completează cu alineatul (4¹) și (4²) cu următorul cuprins:

„(4¹) Nu pot fi membri ai Consiliului persoanele implicate în activități care au condus la deteriorarea sau la demolarea monumentelor.

(4²) În activitatea sa, Consiliul analizează corespunderea soluțiilor propuse în documentațiile de proiect cu prevederile legislației din domeniul patrimoniului cultural, cu documentele din domeniu ale UNESCO, ale ICOMOS și ale Consiliului Europei și le avizează pozitiv doar dacă soluțiile respective contribuie la păstrarea și/sau la fortificarea autenticității și integrității monumentelor.”

14. La articolul 16¹:

alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Inspectarea în teren a monumentelor și a zonelor lor de protecție, a șantierelor de intervenție asupra acestora, controlul/supravegherea respectării legislației în domeniul ocrotirii monumentelor, întocmirea proceselor-verbale, în caz de constatare a încălcărilor, emiterea prescripțiilor de sistare a lucrărilor ilegale la monumente și în zonele lor de protecție sunt asigurate de către Agenția de Inspectare a Monumentelor.”

la alineatul (2), sintagma „Agenția pentru Protecție și Restaurare a Monumentelor” se substituie cu sintagma „Agenția de Inspectare a Monumentelor”

articolul se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) Ocuparea funcției de director general al Agenției de Inspectare a Monumentelor de persoane implicate în activități care au condus la demolarea sau la deteriorarea monumentelor este interzisă.”

15. Articolele 18 și 19 vor avea următorul cuprins:

„Art. 18. – (1) Evidența monumentelor de categorie națională se ține în Registrului monumentelor.

(2) Registrul monumentelor se actualizează de către Parlament conform listelor adiționale prezentate de Guvern, la propunerea Ministerului Culturii.

(3) Procesul de înscriere a bunurilor imobile în Registrul monumentelor se inițiază din oficiu de către Ministerul Culturii, inclusiv la propunerea cetățenilor și a asociațiilor de profil.

16. La articolul 19:

alineatul (1) devine alineat unic și va avea următorul cuprins:

„(1) Bunurile imobile în proces de înscriere în Registrul monumentelor se consideră monumente nou-identificate și beneficiază, în scopul prevenirii distrugerilor/deteriorărilor, pe întreaga durată a procesului respectiv, de regimul juridic al bunurilor deja înscrise în Registrul monumentelor, începând cu data aprobării de către Ministerul Culturii a avizului pozitiv al Consiliului. Ministerul Culturii informează autoritățile publice locale competente despre începerea procesului de înscriere în Registrul monumentelor a bunurilor imobile respective. Proprietarii, gestionarii sau titularii altor drepturi reale asupra bunurilor imobile intrate în procesul de înscriere în Registrul monumentelor sunt obligați, din data informării lor despre acest fapt, să respecte prevederile prezentei legi.”;

alineatul (2) se abrogă.

17. La articolul 21, textul „, iar expedițiile arheologice – și de Academia de Științe” se exclude.

18. La articolul 23, alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Protejarea, inclusiv conservarea și restaurarea monumentelor, se întemeiază în baza principiilor doctrinare și normelor științifice universal acceptate, prevederilor documentelor din domeniu ale UNESCO, ale ICOMOS și ale Consiliului European.”

19. Articolul 28 și 29 se abrogă.

20. La articolul 36, textul „cumpărarea-vânzarea monumentelor în granițele Republicii Moldova” se exclude.

21. Capitolul VI va avea următorul cuprins:

„Capitolul VI
REPARAREA PREJUDICIULUI ADUS MONUMENTELOR

Art. 46. – (1) Monumentele sau părțile lor componente se consideră prejudiciate în cazul în care au fost total sau parțial demolate, degradate sau mutilate în rezultatul acțiunii sau inacțiunii umane.

(2) Prejudiciul adus monumentului se stabilește în urma evaluării costului lucrărilor de elaborare a documentației proiectului de restaurare de reconstituire a monumentului sau a părților lui componente și a costului executării practice a lucrărilor proiectate.

(3) Metodologia de evaluare a prejudiciului adus monumentelor se aprobă prin ordinul ministrului culturii.

Art. 47. – (1) Prejudiciul adus monumentului sau părților lui componente urmează a fi reparat de proprietarul/gestionarul sau titularul altor drepturi reale asupra acestuia, precum și, după caz, de persoanele fizice și juridice care au inițiat, finanțat și executat lucrările care au adus prejudicii monumentului protejat.

(2) Procesul de reparare a prejudiciului se inițiază prin ordinul ministrului culturii înaintat proprietarului, gestionarului sau titularului altor drepturi reale asupra monumentului, bazat pe procesul-verbal de constatare a stării monumentului protejat, și prin actul de evaluare a prejudiciului adus acestuia, elaborate de Agenția de Inspectare a Monumentelor.

(3) În cazul în care proprietarul, gestionarul sau titularul altor drepturi reale asupra monumentului acceptă cererea de reparare benevolă a prejudiciului adus monumentului, acesta, în bază de contract, va finanța elaborarea documentației proiectului de restaurare, după caz, de reconstituire a monumentului sau a părților lui componente, precum și executarea practică a lucrărilor proiectate.

(4) În cazul refuzului proprietarului, gestionarului sau titularului altor drepturi reale asupra monumentului de a se conforma cererii de reparare benevolă a prejudiciului adus monumentului sau părților lui componente, Ministerul Culturii intervine în instanță privind repararea prejudiciului.”

22. Articolul 53, 55, 57 se abrogă.

Art. II. – Guvernul, în termen de 9 luni de la data publicării prezentei legi:

a) va aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege;

b) va dispune republicarea în Monitorul Oficial al Republicii Moldova a Legii nr. 1530/1993 privind ocrotirea monumentelor, cu modificările ulterioare, inclusiv cele operate prin prezenta lege.

Art. III. – Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

SINTEZA

amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor la proiectul de lege pentru modificarea Legii nr.1530/1993 privind ocrotirea monumentelor (nr. 322 din 03.11.2021)

Nr.	Textul părții constitutive a proiectului de act legislativ la care se propun amendamente, propuneri, obiecții	Autorul amendamentului, propunerii, obiecției	Conținutul amendamentului, propunerii, obiecției	Rezultatul examinării de către comisia sesizată în fond
1.	<p>Art. I. În tot textul legii, sintagma "Ministerul Educației, Culturii și Cercetării" se substituie cu sintagma "Ministerul Culturii" la forma gramaticală corespunzătoare, iar cuvintele "fundațiile obștești" se substituie cu cuvintele "asociațiile obștești".</p>	<p>Guvernul</p>	<p>La articolul I: b) La punctul 1, în contextul modificării referinței la Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, este necesar de a modifica și referințele la Ministerul educației, culturii și cercetării.</p>	<p>Se acceptă.</p>
2.	<p>Art.1. – (1) Monumente sînt obiecte ori ansambluri de obiecte cu valoare istorică, artistică sau științifică, care reprezintă mărturii ale evoluției civilizațiilor de pe teritoriul republicii, precum și ale dezvoltării spirituale, politice, economice și sociale și care sînt</p>	<p>Guvernul</p>	<p>Textul alineatului (1) se va substitui cu următorul text: „(1) În sensul prezentei legi, monumente sunt bunuri de patrimoniu cultural imobil(în continuare monumente),</p>	<p>Se acceptă în următoarea redacție: „(1) În sensul prezentei legi, monumente sunt bunuri de patrimoniu cultural imobil(în continuare monumente), care reprezintă mărturii</p>

<p>înscrise în Registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat (denumit în cele ce urmează Registrul monumentelor).</p>	<p>care reprezintă mărturia ale evoluției civilizațiilor de pe teritoriul republicii, precum și ale dezvoltării spirituale, politice, economice și sociale și care sunt înscrise în Registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat (în continuare – Registrul monumentelor) și în registrele monumentelor de importanță locală.”</p>	<p>ale evoluției civilizațiilor de pe teritoriul republicii, precum și ale dezvoltării spirituale, politice, economice și sociale și care sunt înscrise în Registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat (în continuare – Registrul monumentelor) și în registrele monumentelor de importanță locală.”</p>	<p>Se acceptă.</p>
<p>3. Art. 1 alineatul (4) va avea următorul cuprins: „Ocrotirea monumentelor, indiferent de regimul lor de proprietate, reprezintă o activitate de interes public național”.</p>	<p>La litera a), cuvintele „sau pictură” se exclud. La alineatul (4) se va exclude cuvântul „național” .</p>	<p>Guvernul</p>	<p>Se acceptă.</p>
<p>4. Art.2 va avea următorul cuprins:„Art.2. (1) Monumentele reprezintă bunuri imobile. Monumente sub formă de bunuri imobile pot fi monumente singulare ori ansambluri de monumente.</p>	<p>La punctul 3, dat fiind faptul că dispozițiile articolului 2 alineatele (1), (2) și (3) în redacția proiectului legii repetă în mare parte dispozițiile articolului 1 alineatul (3), se propune a se substitui</p>	<p>Guvernul</p>	<p>Se acceptă parțial. Art. 2 al. (1)-(4) se expun în următoarea redacție: „Art. 2. (1) În categoria monumente singulare se includ edificii, construcții sau structuri</p>

<p>(2) Monumente singulare se consideră: clădiri, construcții, monumente în cimitire, opere de artă monumentală și de arhitectură fortificații, poduri străvechi și apeducte medievale”.</p> <p>(3) Ansambluri de monumente, se consideră: ansambluri de clădiri/construcții cu valoare istorică, arheologică sau comemorativă, ansambluri și rezervații de arhitectură urbană și rurală (orașe, centre orașenești, cartiere, piețe, străzi, cetăți, ansambluri monastice, cimitire, curți boierești, grădini, scuaruri, parcuri, peisaje naturale cu obiecte de arhitectură)”.</p> <p>(4) Fiecare monument este constituit din: componenta construită (clădiri, construcții, structuri, inclusiv auxiliare, amenajări etc.); terenul/suprafața de pământ (cu sau fără spații verzi</p>	<p>textul articolului 2 cu următorul text: „Art. 2. (1) În categoria monumente singulare se includ edificii, construcții sau structuri care reprezintă diverse programe funcționale: fortificații, rezidențiale, eclesiastice, sociale, administrative, comerciale, științifice, educaționale, industriale și tehnice, arhitectură rurală de interes istoric sau etno-antropologic, istoric-memorialistice, precum și lucrări artistice funerare. (2) În categoria ansambluri se includ ansamblurile arhitectonice care cuprind construcții/structuri caracterizate prin omogenitate istorică, juridică sau funcțională, inclusiv cetăți, ansambluri monastice, cimitire, curți boierești, conace, ansambluri industriale, ansambluri</p>	<p>care reprezintă diverse programe funcționale: fortificații, rezidențiale, eclesiastice, sociale, administrative, comerciale, științifice, educaționale, industriale și tehnice, arhitectură rurală de interes istoric sau etno-antropologic, istoric-memorialistice, precum și lucrări artistice funerare. (2) În categoria ansambluri se includ ansamblurile arhitectonice care cuprind construcții/structuri caracterizate prin omogenitate istorică, juridică sau funcțională, inclusiv cetăți, ansambluri monastice, cimitire, curți boierești, conace, ansambluri industriale, ansambluri</p>
---	---	--

<p>sau acvative) legată de componenta construită din punct de vedere istoric și funcțional; și stratul cultural-arheologic, situat subteran” .</p> <p>(5) Monumentele dispun de hotar stabilit pe limita exterioară a terenului acestora. Hotarul monumentului se precizează în rezultatul cercetării materialelor de arhivă, a planurilor istorice hotarnice/cadastrale, a altor investigații științifice, ținând cont de asigurarea integrității bunului de patrimoniu cultural, precum și de etapele de dezvoltare istorică a acestuia, în conformitate cu normele metodologice aprobate de Ministerul Culturii.</p> <p>(6) Monumente pot fi obiectele ce s-au păstrat bine în întregime, în stare fragmentară ori în stare de ruină” .</p>		<p>boierești, conace, ansambluri industriale, ansambluri arhitectural-peisajere, grădini, scuaruri, parcuri istorice, centre urbane sau rurale istorice, orașe sau sate istorice, zone istorice construite și fragmente de structură urbană sau rurală istorică, cartiere, piețe, străzi. Între hotarele centrelor urbane sau rurale istorice, ale orașelor și satelor istorice, precum și ale zonelor istorice construite pot să existe monumente de categoria monument singular sau ansamblu.</p> <p>(3) Din categoria situri fac parte: peisaje cultural-naturale, locuri ale memoriei istorice legate de evenimente istorice sau culturale semnificative, de viața unor personalități remarcabile, rezervații</p>	<p>arhitectural-peisajere, grădini, scuaruri, parcuri istorice, centre urbane sau rurale istorice, orașe sau sate istorice, zone istorice construite și fragmente de structură urbană sau rurală istorică, cartiere, piețe, străzi.</p> <p>Între hotarele centrelor urbane sau rurale istorice, ale orașelor și satelor istorice, precum și ale zonelor istorice construite pot să existe monumente de categoria monument singular sau ansamblu.</p> <p>(3) Din categoria situri fac parte: locuri ale memoriei legate de evenimente istorice sau culturale semnificative, de viața unor personalități remarcabile, rezervații</p>
--	--	---	--

	<p>cultural-istorice sau cultural-naturale. Între hotarele siturilor pot să existe monumente de categoria monument singular sau ansamblu.</p> <p>(4) Fiecare monument este constituit din:</p> <p>componenta construită: edificii, construcții, structuri, inclusiv auxiliare, amenajări; terenul/suprafața de pământ, cu sau fără spații verzi sau acvatice, legat de componenta construită din punct de vedere istoric și funcțional, în cazul monumentelor singulare; terenul delimitat topografic, în cazul ansamblurilor și siturilor, cuprinzând toate terenurile cadastrale aflate în limita acestuia; stratul cultural-arheologic, situat subteran în limita terenului monumentului.</p>	<p>cultural-istorice sau cultural-naturale.</p> <p>Între hotarele siturilor pot să existe monumente de categoria monument singular sau ansamblu.</p> <p>(4) Fiecare monument este constituit din următoarele componente:</p> <p>a) componenta construită: construcții, structuri, amenajări;</p> <p>b) teren, legat de componenta construită, din punct de vedere istoric sau funcțional;</p> <p>c) stratul cultural-arheologic, situat subteran.</p>
--	--	---

			<p>(5) Monumentele dispun de hotar stabilit pe limita exterioară a terenului acestora. Hotarul monumentului se precizează în urma cercetării materialelor de arhivă, a planurilor istorice hotarnice sau cadastrale, a altor investigații științifice, ținând cont de asigurarea integrității bunului de patrimoniu cultural, precum și de etapele de dezvoltare istorică a acestuia, în conformitate cu normele metodologice aprobate de Ministerul Culturii.</p> <p>(6) Monumente pot fi obiectele ce s-au păstrat bine în întregime, în stare fragmentară ori în stare de ruină.”</p>	
<p>5.</p>	<p>Legea se completează cu Art.3¹ cu următorul cuprins:</p>		<p>Din cuprinsul articolului 3¹ urmează a fi excluse cuvintele „și instituțiile de</p>	<p>Se acceptă partial. Articolul 3¹ se exclude.</p>

	<p>„Art.3¹. - Organele de stat pentru ocrotirea monumentelor sunt: Ministerul Culturii în calitate de autoritatea publică centrală responsabilă de domeniul protejării monumentelor istorice și instituțiile de specialitate din subordinea ministerului”.</p>		<p>specialitate din subordinea ministerului”, deoarece pentru aplicarea legii este suficientă exercitarea funcțiilor ministerului stabilite în Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Culturii, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 147/2021.</p>	
<p>6.</p>	<p>Art.4 va avea următorul cuprins : „Art. 4. (1) Registrul monumentelor se constituie pe baza investigațiilor pluridisciplinare, coordonate de Ministerul Culturii și instituțiile din subordonate”.</p> <p>(2) Registrul se aproba de către Parlament la propunerea Guvernului în baza proiectului elaborat de Ministerul Culturii”.</p>		<p>f) La punctul 5: La articolul 4 alineatul (1), cuvintele „și instituțiile din subordonate” se vor exclude din aceleași considerente enunțate la punctul 4.</p>	<p>Se acceptă.</p>
<p>7.</p>	<p>Art. 5 va avea următorul cuprins: ”Art. 5. - În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni semnifică: „<i>intervenții</i>” – totalitatea lucrărilor operate</p>	<p>Directia generală juridică</p>	<p>La art. 5 se stabilește semnificația noțiunilor generale. Procesul de protecție a monumentelor</p>	<p>Se acceptă parțial. La definiția mediu istorico-architectural, cuvintele – orașe/centre orășenești/</p>

<p>asupra monumentelor și a zonelor de protecție a acestora: reparație, conservare, restaurare, reabilitare, sistematizare/amenajare a terenului, cercetare arheologică, precum și de regenerare a mediului istorico-arhitectural.</p> <p>„<i>demolare</i>” – distrugere fizică a monumentului sau a unei părți din acesta.</p> <p>„<i>degradare</i>” – proces de alterare a monumentului în rezultatul acțiunii factorilor naturali sau antropici, inclusiv prin lipsire de întreținere sau abandonare.</p> <p>„<i>mutilare</i>” –....</p>	<p>presupune proceduri bine conturate și stabilite ce nu pot fi ignorate. Astfel, suntem de părerea că articolul trebuie completat cu noțiuni/concepte definite, cu care se operează în lege, inclusiv „conservare”, „restaurare”, „reconstrucție”, „reabilitare”, „revitalizare” etc.</p> <p>La punctul 6, privind articolul 5:</p> <p>Propunem completarea articolului 5 cu noțiunea „ocrotirea monumentelor” cu următorul cuprins:</p> <p>„ocrotirea monumentelor – ansamblu de măsuri cu caracter științific, juridic, administrativ, financiar, fiscal și tehnic, menite să asigure identificarea, cercetarea, documentarea, inventarierea, clasarea,</p>	<p><i>orașelor/centrelor orășenești</i> se substituie cu cuvintele <i>orașe, centre orășenești, sate</i>. Modificarea e valabilă pe tot parcursul textului.</p> <p>conservare – complex de lucrări (cercetare științifică, proiectare și operare a intervențiilor proiectate) efectuat în scopul prevenirii înrăutățirii stării tehnice a monumentului istoric sau de remediere a unei înrăutățiri deja produse (inclusiv prin lucrări de consolidare cu caracter temporar sau de durată), fără modificarea caracteristicilor arhitecturale și structurale ale monumentului constatate la momentul clasării.</p>
---	--	---

			<p>evidența, stabilirea zonei de protecție, prevenirea distrugerii/mutilării, conservarea, inclusiv paza și întreținerea, consolidarea, restaurarea, punerea în valoare a monumentelor istorice împreună cu mediul istoric-arhitectural al acestora și integrarea lor social-economică și culturală în viața colectivităților locale;” Subsecvent, propunem ca noțiunile de la articolul 5 să fie indicate în ordine alfabetică.</p>	<p>restaurare – complex de lucrări (cercetare științifică, proiectare și operare a intervențiilor proiectate) efectuat în scopul punerii în valoare, păstrării și fortificării valorii istorico-culturale a imobilului protejat, inclusiv prin restabilirea integrității fizice și funcționale a acestuia, prin remedierea unor modificări/alterări suferite în timp.</p> <p>reabilitare – complex de lucrări (cercetare științifică, proiectare și operare a intervențiilor proiectate), efectuat în scopul adaptării imobilului protejat la necesitățile moderne rezidențiale sau de exploatare (instalare</p>
--	--	--	--	--

				<p>încălzire, canalizare, electricitate etc.), inclusiv, în contextul schimbării funcțiunii monumentului, cu caracter neinvaziv, nedepășind minimul necesar pentru această adaptare, fără a afecta imaginea autentică și valoarea istorico-culturală a monumentului istoric, incluzând efectuarea lucrărilor necesare de conservare/restaurare.</p> <p>ocrotirea monumentelor – ansamblu de măsuri cu caracter științific, juridic, administrativ, financiar, fiscal și tehnic, menite să asigure identificarea, cercetarea, documentarea, inventarierea, clasarea, evidența, stabilirea zonei</p>
--	--	--	--	---

				<p>de protecție, prevenirea distrugerii/mutilării, conservarea, inclusiv paza și întreținerea, consolidarea, restaurarea, punerea în valoare a monumentelor istorice împreună cu mediul istoric- arhitectural al acestora și integrarea lor social- economică și culturală în viața colectivităților locale;</p>
<p>8.</p>	<p>Art.8. va avea următorul conținut: „Art.8. - Monumentele și părțile lor componente aflate în proprietatea publică sunt inalienabile, imprescriptibile și insesizabile”.</p>	<p>Guvernul</p>	<p>La punctul 8: Legea nr. 121/2007 privind administrarea și deetazitarea proprietății publice stabilește la articolul 13 alineatul (1) litera b) că „obiectivele care fac parte din patrimoniul cultural național, înscrise în Registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat, cu excepția celor stabilite de</p>	<p>Se acceptă parțial. (prevederile art. 8 nu interzic darea în posesie, folosință), în următoarea redacție: Art. 8. – (1) Monumentele și părțile lor componente aflate în proprietatea publică sunt inalienabile, imprescriptibile și insesizabile. (2) Organele de stat și persoanele indicate la art. 7,</p>

			<p>lege” sunt nepasibile de privatizare, nu și de a fi transmise în folosință. Prin urmare, excluderea din articolul 8 a alineatului prin care se dispune posibilitatea autorităților de a transmite în folosință monumente de care dispun nu este argumentată. Astfel, considerăm oportună revizuirea conținutului articolului 8.</p>	<p>alin. (2)–(6) pot transmite monumentele de care dispun în posesiune, folosință ori pentru păstrare temporară instituțiilor și organizațiilor de stat sau obștești, acordând prioritate muzeelor, arhivelor, bibliotecilor și altor instituții specializate, precum și persoanelor particulare.”</p>
<p>9.</p>	<p>10. La Art.11.: la alineatul (1) textul ”ce constituie patrimoniu cultural și natural” se exclude; în alineatul (3), la sfârșit, se completează cu fraza: “Autoritățile publice locale de nivelul I și II contribuie, în condițiile legii, la protejarea monumentelor de categorie națională situate pe teritoriul administrat”.</p>	<p>Guvernul</p>	<p>La punctul 10, referitor la articolul 11: Adițional, alineatul (3), în redacția proiectului legii, se va completa cu textul: ” ,în limitele resurselor financiare disponibile”.</p>	<p>Nu se acceptă.</p>

10.	<p>Legea se completează cu Art.11¹. cu următorul cuprins: “ Art.11¹. - (1) c) includ monumentele și zonele lor de protecție, precum și reglementările aferente în documentația de urbanism a localităților; d) administrează/gestionează monumentele – orașe/ centre orășenești prin intermediul unor subdivizii structurale specializate în protejarea și dezvoltarea lor durabilă.</p>	Guvernul	<p>La punctul 11, care se referă la completarea cu articolul 11¹ : La litera c), după cuvintele „de urbanism” se introduc cuvintele „și amenajare a teritoriului”.</p>	Se acceptă
11.	<p>Art. 12. va avea următorul cuprins: (3) Zona de protecție, indicată la alin. (2), se înstituie în mod automat, din momentul când bunului imobil este înscris în Registrul monumentelor.</p>	Guvernul	<p>formularea alineatului (3) o considerăm ambiguă, iar drept urmare propunem o variantă alternativă a alineatului menționat, care va avea următorul cuprins: „Zona de protecție, indicată la alin. (2), se înstituie, din momentul înscrierii bunului imobil în Registrul monumentelor.”;</p>	<p>Se accepta. Zona de protecție, indicată la alin. (2), se înstituie, din momentul înscrierii bunului imobil în Registrul monumentelor.</p>
12.	<p>Art. 12, alin.(4) Delimitarea traseului exact al hotarului zonei de protecție se realizează în baza</p>	Direcția generală juridică	<p>la al.(4) cuvintele ”traseului exact al” se vor exclude;</p>	Se acceptă.

	<p>planului zonei de protecție a monumentului, elaborat în bază de documentare și investigații de teren, pe baza reperelor topografice, geografice sau urbanistice locale, în conformitate cu normele metodologice aprobate de Ministerul Culturii.</p>			
<p>13.</p>	<p>12. Art. 12. va avea următorul cuprins: ”Art.12. - al. (4) Delimitarea traseului exact al hotarului zonei de protecție se realizează în baza planului zonei de protecție a monumentului, elaborat în bază de documentare și investigații de teren, pe baza reperelor topografice, geografice sau urbanistice locale, în conformitate cu normele metodologice aprobate de Ministerul Culturii. al. (7) În caz de intersectare, prin suprapunere parțială, a zonelor de protecție a două sau mai multe monumente istorice, pentru acestea se instituie o zonă unificată de protecție, în</p>	<p>Guvernul</p>	<p>La punctul 12, privind articolul 12, alineatul (4), cuvintele „planului zonei de protecție” se vor substitui cu cuvintele „proiectul zonei de protecție”. La al. (7), cuvântul „cadastrală și urbanistică” se va substitui cu cuvintele „de urbanism și amenajare a teritoriului”.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Se acceptă.</p>

	<p>documentația cadastrală și urbanistică fiind marcat hotarul unic al acestei zone.”</p>		
<p>14.</p>	<p>14. Legea se completează cu Art.12². cu următorul cuprins: ” Art.12². – (1) Intervențiile pe terenul monumentelor – orașe/centre orășenești sunt axate pe protejarea și/sau regenerarea mediului lor istorico-arhitectural sau natural. (6) Conținutul și metodologia elaborării Planului de referință se stabilește prin regulament aprobat de Ministerul Culturii. Planul de referință stă la baza elaborării tuturor categoriilor de documentații urbanistice pentru orașele/centrelor orășenești cu statut de monument.”</p>	<p>Guvernul</p>	<p>La art. 12², al. (4) sintagma <i>intermediul realizării unui set de măsuri direcționate spre protejarea acestor categorii de bunuri care fac parte din patrimoniul cultural</i>, se substituie cu sintagma <i>stabilirea unui set de măsuri direcționate spre protejarea acestor monumente</i>. La articolul 12² alineatul (6), cuvintele „Ministerul Culturii” se vor substitui cu cuvântul „Guvern”.</p>
			<p>Se accepta.</p> <p>Se acceptă.</p>
<p>15.</p>	<p>La art.16: alineatul (2) va avea următorul cuprins: ”(2) Metodologiile, normativele și reglementările din domeniul ocrotirii monumentelor, compartimentele referitoare la protejarea patrimoniului cultural</p>	<p>Guvernul</p>	<p>La articolul 16: Se propune o altă redacție a alineatului (2): „(2) Regulamentele, indicațiile metodice, instrucțiunile și normativele din domeniul ocrotirii monumentelor,</p>
			<p>Se accepta partial în următoarea redacție: Regulamentele, indicațiile metodice, instrucțiunile și normativele din</p>

<p>imobil din documentațiile de urbanism și amenajarea teritoriului, proiectele de intervenții la monumente și în zonele lor de protecție, sînt aprobate conform etapelor de execuție (schiță de proiect și proiect de execuție) de către Ministerul Culturii în baza avizului favorabil al Consiliului Național al Monumentelor Istorice (în continuare - Consiliu).”</p> <p>se completează cu al.(4²), cu următorul cuprins:</p> <p>„(4²) Nu pot fi membri ai Consiliului persoanele implicate în activități care au condus la deteriorarea sau demolarea monumentelor.”</p> <p>alineatul (5) va avea următorul cuprins:</p> <p>“ (5) În activitatea sa Consiliul analizează corespunderea soluțiilor propuse în documentațiile de proiect prevederilor legislației din domeniul patrimoniului cultural, documentelor din domeniu ale</p>		<p>secțiunile referitoare la protejarea patrimoniului cultural imobil din documentațiile de urbanism și amenajare a teritoriului, proiectele zonelor de protecție a monumentelor proiectele de intervenții la monumente și în zonele lor de protecție, examinate conform etapelor de execuție (schiță de proiect și proiect de execuție), sunt aprobate de către Ministerul Culturii în baza avizului favorabil al Consiliului Național al Monumentelor Istorice (în continuare – Consiliu).”</p> <p>Dispoziția propusă pentru alineatul (5) din proiectul legii se va insera în structura articolului 16 ca un alineat nou – alineatul (4²).</p>	<p>domeniul ocrotirii monumentelor, secțiunile referitoare la protejarea patrimoniului cultural imobil din documentațiile de urbanism și amenajare a teritoriului, proiectele zonelor de protecție a monumentelor proiectele de intervenții la monumente și în zonele lor de protecție, examinate conform etapelor de execuție (schiță de proiect și proiect de execuție), sunt aprobate de către Ministerul Culturii în baza avizului favorabil al Consiliului Național al Monumentelor Istorice (în continuare – Consiliu).”</p>
---	--	---	--

	<p>UNESCO, ICOMOS și Consiliului Europei, avizându-le favorabil doar dacă soluțiile respective contribuie la păstrarea și/sau fortificarea autenticității și integrității monumentelor.”</p>			
<p>16.</p>	<p>Art.18 (2) Registrul monumentelor se actualizează pe bază de liste adiționale. (3) Registrul monumentelor se actualizează de către Parlament ca urmare a includerii în acest act normativ a bunurilor imobile la propunerea Guvernului, în baza proiectului de lege de actualizare a Registrului elaborat de Ministerul Culturii.</p>	<p>CNA</p>	<p>Comasarea alin. {2} și (3) după cum urmeaza: „Registrul monumentelor se actualizeaza de catre Parlament pe baza de liste adiționale prezentate de Guvern, la propunerea Ministerului Culturii”.</p>	<p>Se acceptă. Suplimentar al. 4 devine al. 3.</p>
<p>17.</p>	<p>Art.19 va avea următorul cuprins: (2) În cazul în care proprietarul obiectului propus pentru a fi inclus în Registrul Monumentelor, nu este de acord cu noul statut juridic al obiectului, poate solicita autorităților statului răsкупpărarea imobilului conform normelor și procedurilor aplicabile în cazul exproprierii pentru cauză de utilitate publică.”</p>		<p>Sugerăm autorilor revizuirea articolelor ce vin să introducă exproprierea (art.19 și art.47 din proiectul de lege), întrucât această reglementare constituie o ingerință în dreptul de proprietate, drept</p>	<p>Se abroga al 2 art. 19. Art.19 al.2 nu prevede exproprierea, ci asigurarea proprietarului cu dreptul la răsкупpărare din partea statului a bunului ce a fost grevat de noi obligații după înscrierea în registrul Monumentelor.</p>

			constituțional al cetățeanului.	
18.	Art.47. al. (4) În cazul refuzului proprietarului/gestionarului sau titularului altor drepturi reale asupra monumentului de a se conforma cererii de a repara benevol prejudiciul cauzat monumentului sau părților lui componente, Ministerul Culturii intervine în instanță privind repararea pentru cauză de utilitate publică a monumentului.	Direcția generală juridică	Art.47. al. (4) În cazul refuzului proprietarului/gestionarului sau titularului altor drepturi reale asupra monumentului de a se conforma cererii de a repara benevol prejudiciul cauzat monumentului sau părților lui componente, Ministerul Culturii intervine în instanță privind repararea valorii în bani a prejudiciului, cu inițierea procedurii de expropriere pentru cauză de utilitate publică a monumentului.	Se acceptă în următoarea redacție. Art.47. al. (4) În cazul refuzului proprietarului/gestionarului sau titularului altor drepturi reale asupra monumentului de a se conforma cererii de a repara benevol prejudiciul cauzat monumentului sau părților lui componente, Ministerul Culturii intervine în instanță privind repararea valorii prejudiciului. Al 5 al art 47 se abroga.
19.	„Art.57. - Constatarea contravențiilor este realizată de către Agenția de Inspectare a Monumentelor (agentul constatator) pentru monumentele	Direcția generală juridică	Art. 57, se vor examina suplimentar prin prisma art.423 ⁸ din Codul contravențional nr. 218/24.10.2008 care	Se acceptă De abrogat art.57 din proiect sau din lege.

	<p>înscrise în Registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat, iar pentru monumentele înscrise în registrele locale de către direcțiile/secțiile/serviciile cultură ale autorităților publice locale de nivelul II competente teritorial.”</p>		<p>stabilește expres contravențiile și organele de stat cu atribuții în domeniul patrimoniului cultural”, acestea fiind Agenția de Inspectare și Restaurare a Monumentelor; Direcțiile/Secțiile/Serviciile cultură ale autorităților publice locale și Agenția Națională Arheologică.</p>	
<p>20.</p>	<p>Art. II. Guvernul, în termen de 6 luni de la data publicării prezentei legi: a) va aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege; b) va dispune republicarea în Monitorul Oficial al Republicii Moldova a Legii privind ocrotirea monumentelor nr.1530/1993 (cu modificările și completările ulterioare, inclusiv cele operate prin prezenta lege).</p>	<p>Direcția generală juridică</p>	<p>-Atragem atenția la termenul de 6 luni prevăzut în Art.II din proiectul de lege, or considerăm că termenii pentru implementarea unor prevederi din proiectul de lege nu coincid cu intenția autorilor, care își propun de a reglementa în termeni restrânși procesul de contracțare a distrugerii monumentelor istorice, stabilirea termenului</p>	<p>Se accepta. Se propune termenul de 9 luni. Art. II. Guvernul, în termen de 9 luni de la data publicării prezentei legi: a) va aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege; b) va dispune republicarea în Monitorul Oficial al Republicii Moldova a</p>

			<p>trebuie să fie unul rezonabil și accesibil în implementarea ulterioară a legii de către autoritățile cointeresate.</p>	<p>Legii privind ocrotirea monumentelor nr.1530/1993 (cu modificările și completările ulterioare, inclusiv cele operate prin prezenta lege).</p>
--	--	--	---	--

Președintele Comisiei

Liliana NICOLAESCU-ONOFREI